

Arta pierdută - expoziție temporară 21 septembrie - 12 decembrie 2001

Colecția lui Dan Purcara, cetățean american de origine română, constând în obiecte din lemn de esență rară, fildeș, aur, sief, os, coral, textile și piele provenind din Africa Neagră, America Latină și Insulară, Oceania și Australia a fost găzduită în sala „Orest Tafrales” a Complexului Muzeal Național „Moldova”. Provocarea lansată specialiștilor Muzeului Etnografic al Moldovei s-a constituit nu doar în caracterul inedit al obiectelor ci și în necesitatea de a evidenția conotațiile magico-religioase ale fiecărei piese expuse.

În perioada ianuarie-februarie 2002, colecția a fost etalată într-o manieră gen expoziție de cabinet la Centrul Cultural „Arcuș” din județul Covasna.

Târgul Meșterilor Populari din Moldova, ediția a II-a, esplanada din fața Palatului Culturii, 12-14 octombrie 2001

Prin organizarea celei de-a II-a ediții a Târgului Meșterilor Populari din Moldova începe deja să se contureze o manifestare de tradiție la Iași. Gândit de muzeograful de la Muzeul Etnografic al Moldovei ca o întâlnire anuală a celor mai buni meșteri populari din Moldova istorică, târgul a reușit încă de la prima ediție să capteze atenția meșteșugarilor, dar și aceea a publicului larg. Plasând inspirat manifestarea în timpul Sărbătorilor Iașilor, nu se putea ca ea să nu aibă impactul scontat.

Specialiștii muzeului ieșean au urmărit și la această ediție atingerea unor obiective, precum cunoașterea meșteșugurilor rare sau pe cale de dispariție (în acest context fiind invitat la ambele ediții Dumitru Parfenie din Tansa-Iași cu strujnița sa arhaică), încurajarea și menținerea interesului pentru meșteșugurile populare care încă mai au reprezentanți, educarea publicului în spiritul tradiției și a bunului gust, îmbogățirea colecțiilor muzeale cu obiecte de valoare din creația contemporană ș.a.

Un scop declarat al târgului a fost acela de a aduce la Iași cât mai mulți meșteri populari din Basarabia; din păcate, datorită organizării în același timp a unui târg similar la Chișinău, cât și a greutăților întâmpinate de meșteri la graniță, acest deziderat rămâne

a se împlini la următoarele ediții; în acest context, în 2001, nu au venit la Iași decât patru meșteri, evident mult prea puțini față de ce și-au propus organizatorii.

Târgul în sine a cuprins reprezentanții domeniilor majore ale creației populare contemporane precum prelucrarea lemnului, olăritul, încondeierea ouălor, confecționarea pieselor textile, a cojoacelor, a podoabelor ș.a. Remarcăm faptul că mulți dintre meșteri au acceptat să ilustreze în târg diverse faze ale meșteșugului, faptul că vizitatorii vedeau cum ia viață obiectul conferind spectaculozitate, culoare și dinamism manifestării.

Tuturor celor care au bătut drumul până la Iași, meșteri populari sau simpli pelerini, tuturor ieșenilor care și-au dat obolul lor întru buna organizare a celei de-a doua ediții a Târgului Meșterilor Populari din Moldova, mulțumiri din suflet!

Seara omagială

„Emilia Pavel - jumătate de veac în slujba etnografiei românești”,
Palatul Culturii, Sala „Henri Coandă”,
28 noiembrie 2001

Născută la 9 aprilie 1925 în Popești – Iași, Emilia Pavel a absolvit cursurile Liceului teoretic „Oltea Doamna” din Iași în 1946. Între 1946 și 1950 este studentă la Facultatea de Istorie și Geografie a Universității ieșene, din iulie 1951 fiind încadrată pe postul de șef de secție la Muzeul Etnografic al Moldovei, „slujind” acestei instituții peste trei decenii, adică până la pensionare. Anii de ucenicie în muzeografia etnografică stau sub semnul lui Ion Chelcea, acestui eminent etnograf Emilia Pavel păstrându-i până astăzi o vie recunoștință*.

Simbol al muzeografiei etnografice ieșene, Emilia Pavel merită recunoștința urmașilor în profesie. Dedicată total muncii sale, Emilia Pavel s-a identificat îndeaproape cu Muzeul Etnografic al Moldovei, din acest fericit „marij” rezultând „copiii” Domniei Sale: obiecte de valoare intrate în colecțiile muzeului, expoziții de mare ținută, valoroase studii și cărți de specialitate!

Pentru toate acestea, dar și pentru dăruirea până la uitare de sine, devotamentul exemplar și pasiunea, enorma pasiune pe care acest om a pus-o în tot ceea ce a făcut, mai tinerii colegi de breaslă au crezut de cuviință că Emilia Pavel merită a fi sărbătorită într-un mod aparte la cei 50 de ani petrecuți pe ogorul muzeografiei românești. Seara

* Menționăm că o prezentare mai amplă a vieții și activității profesionale a Emiliei Pavel a fost făcută într-un pliant special editat cu ocazia seriei omagiale pe care tocmai o prezentăm.

omagială s-a desfășurat în ospitaliera sală „Henri Coandă” a Palatului Culturii, aici venind pentru a o omagia pe Emilia Pavel numeroși colegi, rude, cunoscuți, dar și oficialități. Pentru început a fost vizionat un scurt și emoționant film biografic intitulat „Emilia Pavel. Povestea unui om”, pentru ca mai apoi Directorul General al Complexului Muzeal Național „Moldova”, Val Condurache, să rostească un cald cuvânt de salut din partea conducerii instituției în care Emilia Pavel a activat peste 30 de ani. Momentele cele mai dense ale serii omagiale au fost reprezentate de alocuțiunile rostite de acad. Gheorghe Platon, prof. univ. dr. Petru Ursache, muzeograf Maria Hatmanu, scriitorul Vasile Filip și ing. Carol Segal, cu toții având cuvinte frumoase la adresa activității exemplare a sărbătoritei. Reprezentantul Ministerului Culturii și Cultelor, Florin Filip, a

ținut să aducă sărbătoritei mulțumirile celor care conduc astăzi ministerul. Un moment așteptat de toți cei prezenți a fost acela în care Emilia Pavel a fost invitată să ia cuvântul; onorată de cinstea care i s-a făcut prin organizarea acestei manifestări, Emilia Pavel a reamintit în puține cuvinte propriul traseu socio-profesional, unul plin de greutate, dar și de multe și frumoase împliniri. O frază rostită într-un alt context de Emilia Pavel poate caracteriza perfect acest traseu exemplar: „am dăruit acestei instituții (Muzeul Etnografic al Moldovei - n. red.) munca de o viață și anii cei mai frumoși”!

Seara omagială s-a încheiat cu un scurt program vocal-instrumental susținut de clasa de vioară a profesoarei Nina Munteanu de la Liceul de Artă „Octav Băncilă” din Iași. Firesc, după acest program deosebit, au urmat felicitările și îmbrățișările, acestea, împreună cu un pahar de vin, întregind atmosfera de sărbătoare prilejuită de aniversarea celor 50 de ani de muncă și satisfacții ai Emiliei Pavel, 50 de ani care aparțin, totodată, și muzeografiei etnografice românești. LA MULȚI ANI frumoși și rodnici Emiliei Pavel! (Marcel Lutic)

Miorița - expoziție temporară 26 februarie- 26 martie 2002

Expoziția de artă fotografică a fost realizată de specialiștii Muzeului Etnografic al Moldovei în colaborare cu Ambasada S.U.A., Centrul Cultural de Presă și Centrul de Studii Românești. Manifestarea s-a constituit într-o adevărată cronică ilustrată a celei mai cunoscute balade populare din spațiul locuit de români. Fotografiiile care surprind scene din viața pastorală tradițională la începutul anilor '80 au fost însoțite nu de clasicele etichete explicative, ci de versurile populare ale baladei în traducerea doamnei Kiki Munshi.

Ouă încondeiate - manifestare interactivă

În zilele premergătoare mării sărbători a Paștelui, mai precis în „Duminica Floriilor”, Muzeul Etnografic al Moldovei a organizat o manifestare interactivă, ce se dorește a intra în calendarul manifestărilor anuale ale muzeului, numită sugestiv „Ouă încondeiate”, la care au participat creatori populari din Bucovina. Dintre aceștia amintim pe: Aurelia Ciuvercă și Aurica Aneci din Paltin, Vatra Moldoviței (Suceava); Ileana Hoțopilă din Lupcina, Ulma (Suceava); Valeria Popescu și Elena Torac din Brodina (Suceava) ș a

Scopul acestei acțiuni a fost acela de-a promova și populariza un vechi obicei al încondeierii ouălor de Paști, ce capătă în zilele ce preced marea sărbătoare a creștinătății, semnificații deosebite pentru creștinii de pretutindeni, fiind un simbol al începutului tuturor lucrurilor, al originii, regenerării și permanenței vieții. Acest obicei a fost păstrat și perpetuat în timp, el fiind specific întregii arii balcanice și est europene.

Cu această ocazie, vizitatorii care au trecut pragul manifestării, au putut deopotrivă să admire atât încondeiatul ouălor, sau „închistrarea” lor, adevărate opere de artă, realizate demonstrativ de către creatorii populari, dar să parcurgă și primii pași în deprinderea acestui vechi obicei, manifestarea având astfel, un caracter interactiv. Dată fiind caracteristica acestei acțiuni, pe parcursul celor două zile de desfășurare, holul central al Palatului a fost invadat de public, format în general din elevi, curioși și dornici să deprindă primii pași în însușirea acestui meșteșug. Succesul ediției de anul acesta, ne demonstrează faptul că publicul este receptiv, știind să prețuiască valorile tradiționale românești.

Ceramică din Podișul Central Moldovenesc - expoziție temporară

Expoziția a fost organizată în sala de expoziții temporare a Muzeului Etnografic al Moldovei în perioada 17 mai – 30 iunie 2002, urmărind să popularizeze un fond valoros atât prin calitate, cât și prin număr, acest fond aflându-se în patrimoniul muzeului ieșean.

În realizarea acestui demers s-a urmărit punerea în valoare a ceramicii provenite din centre reprezentative pentru Podișul Central Moldovenesc: Tansa, Schitul Stavnic (Iași); Dumeștii Vechi (Vaslui) și Vulpășești, Iuța, Bâra Călugărița (Neamț), centre în care se produce sau s-a produs ceramică roșie smălțuită și nesmălțuită, precum și ceramică neagră.

Amplasate în general, în zone mai puțin prielnice practicării agriculturii, dar care întruneau condițiile existenței materiei prime din abundență, aceste centre au avut un avânt deosebit în secolul XX, producția fiind profilată pe producerea vaselor necesare pregătirii și păstrării alimentelor (lăptare, străchini, chiupuri, borcane și urcioare), precum și a celor cu funcționalități diverse: ghivece pentru flori, obiecte miniaturale, jucării ș.a.

Angobate în alb și înflorate cu pensula și cornul, olăria specifică acestei zone prezintă un decor de inspirație vegetală, în timp ce olăria neagră are în general o nuanță cenușie, cu reflexe metalice. Vasele au formă zveltă fiind decorate prin lustruire cu linii spiralice, asociate uneori cu linii frânte.

Având în vedere numărul mare de vizitatori care au trecut pragul expoziției, putem spune că scopul principal al ei, anume acela de a face cunoscut publicului o parte din centrele reprezentative pentru ceramica moldovenească, a fost atins.

Cercetări monografice

Luna august a fost dedicată cercetărilor de teren. Ca o premieră pentru muzeul nostru a fost constituită o echipă din care au făcut parte majoritatea muzeografilor și conservatorilor instituției. Ancheta, având un caracter monografic, s-a desfășurat la Cucuteni și Băiceni, localități cu o puternică rezonanță istorică, celebre prin uimitoarele descoperiri arheologice, dar care nu s-au bucurat vreodată de atenția etnografilor.

Au fost chestionați zeci de informatori, s-au fotografiat și realizat relevee ale caselor, anexelor gospodărești și locuințelor temporare; lăzile de zestre ale bătrânilor au fost deschise și scotocite pentru ca noi să documentăm portul și textilele de interior. Nu au scăpat atenției nici ocupațiile fundamentale, meșteșugurile, obiceiurile calendaristice și din ciclul familial. Odată cu încheierea deplasării (6-30 august) activitatea continuă la fel de intens în cabinet: transcrierea casetelor, ordonarea fotografiilor, completările bibliografice și, după caz, reveniri în cele două sate.